

Bài 14. CHÍNH SÁCH QUỐC PHÒNG VÀ AN NINH

(1 tiết)

I – MỤC TIÊU BÀI HỌC

Học xong bài này, HS cần :

1. Về kiến thức

- Nêu được vai trò, nhiệm vụ của quốc phòng và an ninh ở nước ta.
- Nêu được những phương hướng cơ bản nhằm tăng cường quốc phòng và an ninh ở nước ta hiện nay.
- Hiểu được trách nhiệm của công dân trong việc thực hiện chính sách quốc phòng và an ninh của Nhà nước.

2. Về kĩ năng

Biết tham gia tuyên truyền và thực hiện tốt chính sách quốc phòng và an ninh phù hợp với khả năng của bản thân.

3. Về thái độ

Tin tưởng, ủng hộ chính sách quốc phòng và an ninh của Nhà nước, sẵn sàng tham gia giữ gìn trật tự, an ninh và bảo vệ Tổ quốc.

II – NHỮNG ĐIỀU CẦN LƯU Ý

1. Về nội dung

a) Trọng tâm kiến thức bài học

Trọng tâm của bài này là nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc và những phương hướng cơ bản nhằm tăng cường quốc phòng và an ninh. GV cần tập trung làm rõ để HS hiểu được nội dung của nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc ; tại sao phải tăng cường quốc phòng và an ninh, làm thế nào để tăng cường quốc phòng và an ninh ?

b) Một số nội dung mới và khó

Để giúp HS hiểu rõ vai trò, nhiệm vụ của quốc phòng và an ninh, GV cần lưu ý một số điểm sau đây :

– Dụng nước đi đôi với giữ nước là quy luật tồn tại và phát triển của dân tộc ta. Kế thừa truyền thống của cha ông, vận dụng sáng tạo chủ nghĩa Mác – Lê-nin, xuất phát từ tình hình hiện nay, Đảng ta xác định hai nhiệm vụ chiến lược : xây dựng chủ nghĩa xã hội và bảo vệ vững chắc Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa. Trên cơ sở phân tích tình hình thế giới và trong nước, đặc biệt là chỉ rõ những nguy cơ và thách thức đối với sự phát triển của đất nước, Đảng và Nhà nước ta khẳng định sự cần thiết phải : tăng cường quốc phòng, giữ vững an ninh quốc gia và toàn vẹn lãnh thổ là nhiệm vụ trọng yếu, thường xuyên của Đảng, Nhà nước và của toàn dân, trong đó Quân đội nhân dân và Công an nhân dân là lực lượng nòng cốt. Đây là nhiệm vụ rất to lớn và nặng nề của Đảng, Nhà nước và của toàn dân. Nhiệm vụ bảo vệ vững chắc Tổ quốc không chỉ đặt ra khi có chiến tranh hay bạo loạn mà là nhiệm vụ thường xuyên.

– Về nhiệm vụ của quốc phòng và an ninh, Đảng ta xác định quốc phòng và an ninh gắn bó chặt chẽ với nhau, cùng thực hiện nhiệm vụ : xây dựng nền quốc phòng toàn dân và an ninh nhân dân vững mạnh toàn diện, bảo vệ vững chắc độc lập, chủ quyền, thống nhất, toàn vẹn lãnh thổ của Tổ quốc ; bảo vệ Đảng, Nhà nước, nhân dân và chế độ XHCN ; bảo vệ an ninh chính trị, an ninh kinh tế, văn hoá – tư tưởng và an ninh xã hội ; duy trì trật tự kỉ cương, an toàn xã hội ; góp phần giữ vững ổn định chính trị của đất nước, ngăn ngừa, đẩy lùi và làm thất bại mọi âm mưu, hoạt động chống phá, thù địch, không để bị động, bất ngờ. Coi trọng nhiệm vụ bảo đảm an ninh chính trị nội bộ. Đây là quan điểm của Đảng ta về chiến lược bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới. Quan điểm này được hình thành và phát triển trên cơ sở kế thừa truyền thống lịch sử, tổng kết thực tiễn và nghiên cứu khoa học về sự tác động của tình hình thế giới, trong nước ; từ quan niệm an ninh tổng hợp, toàn diện cả về chính trị, quân sự, kinh tế, văn hoá, đối ngoại và mọi mặt đời sống xã hội, từ quan điểm xem xét các mối đe dọa, các nguy cơ không chỉ từ bên ngoài mà cả từ bên trong ; trong mối quan hệ hữu cơ, biện chứng giữa xây dựng và bảo vệ.

2. Về phương pháp và hình thức tổ chức dạy học

– Về nội dung của chính sách này, SGK trình bày gọn, dễ hiểu, nêu vấn đề và giải quyết vấn đề dưới dạng câu hỏi gợi mở, cho nên GV có thể sử dụng

phương pháp đàm thoại kết hợp với giảng giải là chính theo hướng tăng cường nêu câu hỏi để HS suy nghĩ và trả lời. Cách làm này giúp HS từng bước và chủ động trong việc tiếp thu kiến thức.

- Tổ chức dạy học dưới hình thức thảo luận lớp, thảo luận nhóm.

3. Về phương tiện dạy học

– Tranh ảnh, băng hình về việc thực hiện nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc trong chiến tranh và hiện nay của các lực lượng vũ trang, dân quân tự vệ (ví dụ : tranh ảnh về tuần tra canh gác nơi biên cương, hải đảo...).

4. Về kiểm tra, đánh giá

a) *Gợi ý trả lời câu hỏi và làm bài tập*

Câu hỏi trong mục 2 : *Theo em, tại sao phải kết hợp kinh tế – xã hội với quốc phòng và an ninh ? Kết hợp kinh tế với quốc phòng và an ninh là như thế nào ?* GV gợi ý cho HS trả lời như sau :

– Dựng nước đi đôi với giữ nước là quy luật tồn tại và phát triển của dân tộc ta. Trong tình hình hiện nay, chúng ta càng phải quán triệt việc thực hiện hai nhiệm vụ chiến lược : xây dựng thành công chủ nghĩa xã hội và bảo vệ vững chắc Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa. Hai nhiệm vụ này có quan hệ mật thiết với nhau, thúc đẩy lẫn nhau ; trong đó, nhiệm vụ được đặt lên hàng đầu là xây dựng thành công chủ nghĩa xã hội trên đất nước ta.

– Kết hợp kinh tế với quốc phòng và an ninh là : Chiến lược phát triển kinh tế phải gắn với chiến lược quốc phòng và an ninh, chiến lược quốc phòng và an ninh phải phục vụ cho chiến lược phát triển kinh tế – xã hội. Xây dựng phải gắn với bảo vệ. Nếu kinh tế không phát triển, không đem lại đời sống ngày càng tốt đẹp cho nhân dân thì sẽ không tạo ra được nền tảng vững chắc để tăng cường quốc phòng và an ninh.

b) *Gợi ý kiểm tra, đánh giá* : Để đánh giá mức độ hiểu biết và sự vận dụng kiến thức của HS, có nhiều cách như nêu tình huống, câu hỏi trắc nghiệm... Ví dụ, đánh giá bằng phương pháp trắc nghiệm :

Hãy chọn một đáp án đúng theo yêu cầu sau :

Chiến lược phát triển kinh tế phải gắn với chiến lược quốc phòng và an ninh, chiến lược quốc phòng và an ninh phục vụ cho chiến lược kinh tế – xã hội là biểu hiện của sự :

- a) Kết hợp kinh tế với quốc phòng
- b) Kết hợp kinh tế với an ninh
- c) Kết hợp quốc phòng với an ninh
- d) Kết hợp kinh tế với quốc phòng và an ninh

Chọn đáp án (d) là đúng.

III – GỢI Ý TIẾN TRÌNH TỔ CHỨC DẠY HỌC

1. Phần mở bài

– Để tăng tính sinh động của bài học, GV có thể mở bài bằng cách giới thiệu một vài hình ảnh về nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc trong thời chiến và thời bình, sau đó nêu câu hỏi để HS phát biểu. Ví dụ : Em nhận xét như thế nào qua những hình ảnh trên ? Trong tình hình hiện nay, để bảo vệ vững chắc Tổ quốc, chúng ta phải làm gì ?

– Hoặc vào bài bằng cách nêu vấn đề : Bảo vệ Tổ quốc là một trong hai nhiệm vụ chiến lược của sự nghiệp cách mạng nước ta. Chính sách này sẽ giúp các em hiểu nội dung của nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc và phải làm như thế nào để tăng cường quốc phòng và an ninh.

2. Phần tổ chức dạy học các đơn vị kiến thức

a) *Dạy học đơn vị kiến thức 1 : Vai trò và nhiệm vụ của quốc phòng và an ninh.*

– *Vai trò của quốc phòng và an ninh.*

* *Mức độ kiến thức :*

HS nêu được vai trò của quốc phòng và an ninh ở nước ta.

* *Cách thức thực hiện :*

Phương án 1 : GV nêu vấn đề, sau đó giảng giải, kết luận.

Phương án 2 : GV hướng dẫn HS thảo luận cả lớp những câu hỏi sau :

+ Vì sao trong tình hình hiện nay, chúng ta phải tăng cường quốc phòng và an ninh ?

+ Quốc phòng và an ninh có vai trò như thế nào ?

+ GV kết luận.

– *Nhiệm vụ của quốc phòng và an ninh.*

* *Mức độ kiến thức :*

Học sinh nêu được : quốc phòng và an ninh gắn bó với nhau trong việc bảo vệ Tổ quốc, nội dung của nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc trong tình hình hiện nay.

* *Cách thức thực hiện :*

+ GV nêu câu hỏi : Nhiệm vụ của quốc phòng và an ninh gồm những nội dung gì ?

+ HS thảo luận lớp.

+ GV kết luận : Nhiệm vụ của quốc phòng và an ninh rất rộng, có thể nhóm thành các ý sau :

- Xây dựng nền quốc phòng toàn dân và an ninh nhân dân vững mạnh toàn diện ;

- Bảo vệ vững chắc độc lập, chủ quyền, thống nhất, toàn vẹn lãnh thổ của Tổ quốc ;

- Bảo vệ Đảng, Nhà nước, nhân dân và chế độ xã hội chủ nghĩa ;

- Bảo vệ an ninh chính trị, an ninh kinh tế, an ninh văn hoá – tư tưởng ;

- Duy trì trật tự kỉ cương, an toàn xã hội ;

- Giữ vững ổn định chính trị của đất nước, ngăn ngừa, đẩy lùi và làm thất bại mọi âm mưu, hoạt động chống phá, thù địch, không để bị động, bất ngờ.

- Bảo đảm an ninh chính trị nội bộ.

b) *Dạy học đơn vị kiến thức 2 : Những phương hướng cơ bản nhằm tăng cường quốc phòng và an ninh.*

* *Mức độ kiến thức :*

Nêu được những phương hướng cơ bản nhằm tăng cường quốc phòng và an ninh.

* *Cách thức thực hiện :*

– GV có thể chia thành từng nhóm nhỏ, mỗi nhóm thảo luận một ý, sau đó mỗi nhóm cử một đại diện trình bày ý kiến của nhóm mình trước cả lớp.

– GV kết luận và giải thích thêm.

Câu hỏi thảo luận cho từng phương hướng có thể như sau :

+ Vì sao phải phát huy sức mạnh tổng hợp ? Sức mạnh tổng hợp là như thế nào ?

+ Kết hợp quốc phòng với an ninh là như thế nào ? Hãy phân tích.

+ Tại sao phải kết hợp kinh tế với quốc phòng và an ninh ; kết hợp kinh tế với quốc phòng và an ninh là như thế nào ?

+ Em suy nghĩ thế nào về truyền thống của Quân đội nhân dân và Công an nhân dân ? Trong tình hình hiện nay hai lực lượng này phải được xây dựng như thế nào ?

+ Tại sao nói sự lãnh đạo của Đảng đối với quốc phòng và an ninh là sự lãnh đạo tuyệt đối, trực tiếp ?

c) *Day học đơn vị kiến thức 3* : Trách nhiệm của công dân đối với chính sách quốc phòng và an ninh.

** Mức độ kiến thức :*

Hiểu được trách nhiệm của công dân trong việc thực hiện chính sách quốc phòng và an ninh của Nhà nước.

** Cách thức thực hiện :*

Sau khi cung cấp những kiến thức cơ bản về chính sách quốc phòng và an ninh, mỗi HS phải xác định rõ trách nhiệm, thái độ của mình đối với việc thực hiện chính sách quốc phòng và an ninh.

GV nêu câu hỏi cho cả lớp suy nghĩ, trao đổi và gợi ý HS đọc kĩ SGK, thường xuyên quan tâm tới vấn đề này trên các phương tiện thông tin đại chúng và tại địa phương mình.

3. Phần củng cố

Do HS được trao đổi, thảo luận nhiều nên GV có thể củng cố kiến thức theo cách sau :

– Phương án 1 : GV gợi ý để HS tự liên hệ về tình hình thực hiện chính sách quốc phòng và an ninh ở địa phương mình.

– Phương án 2 : GV khái quát thành sơ đồ cấu trúc những kiến thức cơ bản để HS trình bày, GV nhận xét, kết luận.

IV – TƯ LIỆU THAM KHẢO

1. Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ X

"Xây dựng Quân đội nhân dân và Công an nhân dân cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, từng bước hiện đại. Nâng cao chất lượng tổng hợp, sức chiến đấu để lực lượng vũ trang thật sự là lực lượng chính trị trong sạch, vững mạnh, tuyệt đối trung thành với Tổ quốc, với Đảng, Nhà nước và nhân dân, được nhân dân tin cậy, yêu mến"⁽¹⁾.

2. Luật Quốc phòng

Điều 3. Giải thích từ ngữ (trích)

– Quốc phòng là công cuộc giữ nước bằng sức mạnh tổng hợp của toàn dân tộc, trong đó sức mạnh quân sự là đặc trưng, lực lượng vũ trang nhân dân làm nòng cốt.

– Nền quốc phòng toàn dân là sức mạnh quốc phòng của đất nước được xây dựng trên nền tảng nhân lực, vật lực, tinh thần mang tính chất toàn dân, toàn diện, độc lập, tự chủ, tự cường.

– Tiềm lực quốc phòng là khả năng về nhân lực, vật lực, tài chính có thể huy động để thực hiện nhiệm vụ quốc phòng.

3. Luật Nghĩa vụ quân sự năm 1981 (sửa đổi, bổ sung các năm 1990, 1994 và 2005)

Điều 12.

Công dân nam đủ mười tám tuổi được nhập ngũ ; độ tuổi gọi nhập ngũ trong thời bình từ đủ mười tám tuổi đến hết hai mươi lăm tuổi.

Điều 13.

Công dân nam đến 17 tuổi, có nguyện vọng phục vụ lâu dài trong quân đội, có đủ tiêu chuẩn theo quy định của Bộ trưởng Bộ Quốc phòng, thì có thể được nhận vào học ở trường quân sự và được công nhận là quân nhân tại ngũ.

(1) Đảng Cộng sản Việt Nam : Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ X, Sđd, 2006, tr. 110.

4. Luật An ninh quốc gia năm 2004

Điều 3. Giải thích từ ngữ (trích)

– An ninh quốc gia là sự ổn định, phát triển bền vững của chế độ xã hội chủ nghĩa và Nhà nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam, sự bất khả xâm phạm độc lập, chủ quyền, thống nhất, toàn vẹn lãnh thổ của Tổ quốc.

– Bảo vệ an ninh quốc gia là phòng ngừa, phát hiện, ngăn chặn, đấu tranh làm thất bại các hoạt động xâm phạm an ninh quốc gia.